

Troms og Finnmark Høyres program 2019 - 2023

1. Christine Bertheussen Killie, Skånland	26. Tonje Nilsen, Storfjord
2. Jo Inge Hesjevik, Porsanger	27. Sebastian Henriksen, Tromsø
3. Benjamin Nordberg Furuly, Bardu	28. Ståle Sæther, Loppa
4. Tove Alstadsæter, Sør-Varanger	29. Beate Seljenes, Lenvik
5. Line Fusdahl, Tromsø	30. Joakim Breivik, Tana
6. Geir-Inge Sivertsen, Lenvik	31. Jonas Nymo, Posanger
7. Kristen Albert Ellingsen, Alta	32. Ole Even Andreassen, Harstad
8. Cecilie Mathisen, Tromsø	33. Monique Jørgensen, Hammerfest
9. Lise Svenning, Vadsø	34. Daniel Sørtdahl, Tromsø
10. Håkon Rønning Vahl, Harstad	35. Mikkel Isak Johansen Eira, Kautokeino
11. Steinar Halvorsen, Loppa	36. Elin Byberg, Lenvik
12. Tor Arne Johansen Mørskogen, Tromsø	37. Peter Utnes, Tromsø
13. Gro Marie Johannessen Nilssen, Hasvik	38. Daniel Hansen Masvik, Hammerfest
14. Vetle Langedahl, Tromsø	39. Peter Reinholdtsen, Tromsø
15. Erling Espeland, Alta	40. Julie Aasland, Tromsø
16. Kjersti Karijord Smørvik, Harstad	41. Ørjan Rasmussen, Sør-Varanger
17. Sharon Fjellvang, Nordkapp	42. Harald Knudsen, Hammerfest
18. Nils Ante Oskal Eira, Lavangen	43. Nadia Katrine Lilleng, Nordreisa
19. Johnny Aikio, Vadsø	44. Jørgen Bunk Olsen, Harstad
20. Remi Iversen, Tromsø	45. Trine Normann, Harstad
21. Lisbeth Eriksen, Balsfjord	46. Ragnhild Berg Nilsen, Tromsø
22. Jan Ivvar Smuk, Nesseby	47. Nils Kristian Winther, Tana
23. Terje Olsen, Nordreisa	48. Stein Isaksen, Alta
24. Geir Varvik, Storfjord	49. Kjetil Figenschou, Harstad
25. Ellen Kristina Saba, Tana	50. Morten Andreas Willumsen, Tromsø

Innhold

1. Vårt nye fylke og fremtiden	3
2. Kunnskap gir muligheter	5
2.1. Lærere – den fremste ressursen.....	6
2.2. Yrkesfag og lærlinger	7
2.3. En trygg skolehverdag for alle elever	7
3. Samferdsel og fremtidsrettet infrastruktur	8
3.1. Fylkesveier	8
3.2. Trafikksikkerhet	9
3.3. Havner og farleder.....	9
3.4. Ras- og skredsikring	9
3.5. Luftfart	10
3.6. Kollektivtransport	10
3.7. Jernbane	11
3.8. Planlegging – forvaltning – drift og utvikling.....	11
3.9. Digital infrastruktur	12
4. Vekst, Innovasjon og jobbskaping.....	12
4.1. Vekstnæringer i Troms og Finnmark	12
4.2. Innovasjon og utvikling i nye og etablerte næringer.....	14
4.3. En sterk utviklingsregion.....	15
4.4. Integrasjon gjennom arbeid.....	16
5. Kultur, idrett, friluftsliv og frivillig arbeid	16
5.1. Kultur og mangfold	17
5.2. Idrett, frivillighet og styrking av folkehelsen	17
5.3. Friluftsliv for gode naturopplevelser	18
6. Klima, miljø og bærekraft.....	19
6.1. Grønn omstilling	19
6.2. Transportsektoren	20
6.3. Plast & Marin forsøpling.....	21
6.4. Naturmangfold & Rovdyrproblematikk.....	21
7. Helse.....	21
7.1. Folkehelse	22
7.2. Tannhelse.....	23
8. Beredskap, sikkerhet og forsvar	23
8.1. Suverenitetshevdelse	23
8.2. Styrking av redningstjenesten	24
8.3. Sikkerhet og næringsliv.....	24
8.4. Forsvaret.....	24
8.5. Kriminalforebyggende arbeid og trygge lokalsamfunn ..	25
8.6. Samarbeid.....	26

1. Vårt nye fylke og fremtiden

Høyre mener fellesskapet blir sterkere når det preges av frihet og ansvar, og når flest mulige beslutninger tas nærmest den det gjelder. Vi mener at innsatsvilje og skaperkraft styrker fellesskapet, og at dette utvikles gjennom friheten til enkeltmennesket. Troms og Finnmark Høyre vil at vår nye region skal preges av optimisme, livskraft, skaperglede og bolyst.

Troms og Finnmark fylkeskommune skal de neste årene tilrettelegge for best mulig utnyttelse av fellesskapets ressurser. Ved sammenslåing av Troms og Finnmark skal vi gjennom våre forsterkede kompetansemiljøer gi innbyggerne bedre tjenester. Satsing på barn, unge og videreutvikling av fylket er våre viktigste politikkområder. Det nye fylket skal være en solid tjenesteleverandør, tilrettelegger og støttespiller for innbyggere og kommuner. Fiskeri og fiskerihavner blir og er et viktig satsningsområde i fylket. Fiskerihavner og industri må rustes opp for fremtiden og da må også fylkesveiene til fiskerihavner prioriteres.

Troms og Finnmark er i vekst og har mange muligheter. Økt satsing på samferdsel bidrar til god fremkommelighet for innbyggere og næringsliv. Vi ser sterk økonomisk vekst innen havbruk, fiskeri, oppdrett, olje og gass, og turisme. Samtidig har vi utfordringer med tilgang på kvalifisert arbeidskraft for å ta veksten videre, og i enkelte deler av fylket utfordres vi med fraflytting og en aldrende befolkning.

Olje- og gassnæringen vil være viktig for Troms og Finnmark i mange tiår fremover. Samtidig må vi få flere økonomiske ben å stå på. Velferden vår avhenger av at vi legger til rette for at eksisterende arbeidsplasser ikke går tapt, samtidig som det skapes nye. Troms og Finnmark må ha en aktiv deltakelse i utviklingen av nye grønne arbeidsplasser og sikre en mer miljøvennlig og bærekraftig verdiskaping. Vi må utnytte mulighetene som ny teknologi gir og ta dette i bruk innen alle fylkeskommunens ansvarsområder.

Troms og Finnmark skal være et fylke med muligheter for alle. Høyre mener at hver enkelt av oss må ha mulighet til utvikling og selvrealisering. Utdanning og utvikling skal skje i trygge omgivelser, der lærere og skolesystemet rustes for fremtiden.

Troms og Finnmark Høyre mener kulturliv, idrett og frivillighet bidrar til å bygge gode lokalsamfunn som gir verdi for godt samhold. Derfor er satsing på aktiviteter tett på der folk bor viktig for Høyre. Det å bygge trygge lokalsamfunn med gode oppvekstvilkår gir godt grunnlag for bolyst og skaper tillit mellom mennesker.

Trusselbildet har endret seg de siste årene og dette påvirker også oss i nord. Naturkatastrofer øker i takt med klimaendringene, og overvåking og nettangrep er en økende utfordring som også kan ramme enkeltpersoner. For Høyre er det viktig at vi har et beredskapssystem i fylket som trykker alle innbyggerne, et politi som sikrer trygghet i hverdagen og at Norge har et sterkt forsvar med stor tilstedeværelse og aktivitet i nord.

Høyre er opptatt av at hver krone i fylkeskommunen skal brukes klokt. For Høyre er derfor en sunn og trygg økonomi viktig. Vi ønsker å prioritere de viktigste oppgavene først, og vil derfor prioritere utdanning og samferdsel.

Høyre ønsker en sterk politisk styring av den nye fylkeskommunen og ønsker derfor parlamentarisme som styringsform i Troms og Finnmark. Styringsformen skal være nøktern og ikke gi unødvendig dyre kostnader for fylket.

2. Kunnskap gir muligheter

Mye går bra på skolene i Troms og Finnmark, og Høyre vil tilby et bredt og variert utdanningstilbud med fokus på læring, mestring, og trivsel i trygge omgivelser. Kunnskap gir selvstendighet for den enkelte, velferd for samfunnet, og er det viktigste vi kan gi våre elever for at de skal lykkes.

Høyre har store ambisjoner for hver enkelt elev og da må de gis de beste mulighetene for god læring og nødvendig kompetanse.

Høyre mener tilpasset undervisning etter evner og ønsker stimulerer lærelysten og bidrar til økt kompetanse og reduserer frafallet i skolen.

Høyre er opptatt av at skolemiljøene evner å henge med i den teknologiske utviklingen. Det å ta i bruk digitale læremidler i undervisningen gir fantastiske muligheter og kan bidrar til mer tilpasset undervisning og læringslyst.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- At innen 2030 skal 9 av 10 elever som begynner på videregående opplæring fullføre innen en femårs periode. Legge til rette for nivå-differensiert undervisning
- Innføre anonym retting av større prøver og innleveringer i de videregående skolene
- Innføre sommerskole med muligheter for raskere kontinuasjonseksamen i alle deler av regionen
- Søke om å innføre forsøk med eksamen før russetiden
- Legge til rette for at arbeidet til elever kan foregå gjennom digitale verktøy og læremidler
- Legge til rette for konkurranse om utvikling av digitale læremidler i skolen, for å få bedre kvalitet og flere tilbydere
- Jobbe for færre karakterer i norskfagene
- Søke om forsøksordning med valgfritt sidemål ved utvalgte skoler
- Styrke nettbasert undervisning på skoler som har behov
- Sikre og videreutvikle internasjonale videregående skole-tilbud, slik at elever har gode valgmuligheter
- Gi flere muligheten til å lære om samisk og kvensk språk og kultur
- Arbeide for at det utvikles tilstrekkelig læremidler på samisk
- At alle elever skal ha hatt samiske veivisere på besøk på sin skole i løpet av videregående utdanning
- Etablere en informasjonsportal om samisk språk, kultur og samfunn i tilknytning til veiviserordningen
- Sikre et godt norskopplæringstilbud for elever som ikke har norsk som førstespråk
- Satse på realfagsressurser som Vitensenteret og Newtonrommene som bidrar til mer variert og motiverende undervisning, samt til viktig rekruttering og forståelse av realfag
- Gi elever mulighet til å ta fag på et høyere nivå gjennom samarbeid mellom grunnskoler, videregående skoler og universitets- og høyskolesektoren
- Søke samarbeid med kommunene og private aktører for bygging, drift og vedlikehold av skole- og hybelbygg
- Bygge flere elevboliger i nærheten av skolene hvor elevsammensetting eller markedet understøtter dette

- Legge til rette for økt studentboligutbygging gjennom god dialog med studentsamskipnaden og andre private aktører
- Åpne opp skolebygg for aktiviteter etter skoletid
- Evaluere kvaliteten i skolen og gjennomføre brukerundersøkelser blant elevene både på skoler og i lærebedrifter
- Ha åpenhet om resultatene av nasjonale prøver og andre brukerundersøkelser, og legge til rette for at skoler kan lære av hverandres erfaringer
- Ha en hensiktsmessig skolestruktur med geografisk samlede fagmiljøer som skal gi et bredt utdanningstilbud for elevene i hele fylket
- Ha fritt skolevalg
- Bidra gjennom samarbeid med næringsliv til gode modeller for voksenopplæring og tilrettelegging for et inkluderende arbeidsliv
- Ha bedre samspill mellom videregående utdanning og næringslivet gjennom å oppmuntre til innovasjonsarbeid og involvering i lokale utviklingsplaner
- Legge til rette for entreprenørskap gjennom skolen ved å satse på «Ungt entreprenørskap» og andre lignende organisasjoner og prosjekter
- At mobil og nettbrett i større grad skal brukes av elevene som verktøy i klasserommet
- Opprette en skolepris som årlig tildeles i fylkestinget til en skole som har utmerket seg med gode resultater

2.1. Lærere – den fremste ressursen

Lærere er klasserommets viktigste ressurs og en god lærer spiller en avgjørende rolle for elevenes læring og trivsel. Det finnes mange flinke lærere i Troms og Finnmark, men fortsatt trenger flere lærere etter- og videreutdanning.

For Høyre er høy kompetanse blant lærere en viktig forutsetning for at vi skal kunne gi elevene den beste undervisningen.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Styrke det regionale studietilbud på etter- og videreutdanningsfeltet, og belønne de lærerne som gjennomfører og består kompetanseheving
- Satse på etter- og videreutdanning av lærere i god og aktiv bruk av digitale verktøy og læremidler for økt individuelt tilrettelagt undervisning
- Legge til rette for at mange lærere kan delta i videreutdanningsprogrammet «kompetanse for kvalitet»
- Legge til rette for en undervisningskultur som fremmer godt arbeidsmiljø og læringsmiljø for lærere og elever
- Ha lærerevaluering, samt fremme og vektlegge elevenes oppfatning og mening
- Innføre stipendordning for de som ønsker å ta etter- og videreutdanning i samisk
- Bidra til flere karriereveier for lærere, for eksempel satsing på lærerspesialister
- Tilby videreutdanning til rektorer og stille krav om at de har relevant ledelseskompetanse

2.2. Yrkesfag og lærlinger

For å få arbeidslivet til å gå rundt og sikre velferden for fremtiden trenger vi flere i arbeid. Troms og Finnmark vil ha behov for flere fagarbeidere både i privat og offentlig sektor fremover. Høyre mener vi må motivere flere til å ta yrkesfaglig utdanning tilpasset arbeidsmarkedets og næringslivets behov, og sikre elevene lærlingplass.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Heve status på yrkesfag ved å tilby blant annet relevant videreutdanning og mesterfag
- Jobbe aktivt for å øke antall lærlingeplasser både i privat og offentlig sektor
- Inkludere næringslivet og bransjeorganisasjonene i videregående yrkesfagopplæring
- Legge til rette for tettere samarbeid mellom skoler og bedrifter
- Stille krav til fylkeskommunen om ansettelse av lærlinger, og innføre et eget måltall for dette
- Sette klare mål for lærlingplasser ved at bedrifter og underleverandører som leverer tilbud til fylket må ta inn lærlinger
- Jobbe tett mot opplæringskontorene for økt profesjonalisering av lærlingeoppfølgingen og bidra til mindre belastning for spesielt små bedrifter
- Styrke finansieringen og øke antall studieplasser på fagskolene.
- Sørge for at fagskolenes utdanningstilbud er tilpasset næringslivet og fylkets behov
- At det leveres en årlig statusrapport til behandling og oppfølging i Fylkestinget om kvalitet og gjennomføring i fagskolene tilsvarende årlig rapport om videregående opplæring
- Innføre vekslingsmodell på flere yrkesfagstilbud

2.3. En trygg skolehverdag for alle elever

Skolen skal være en inkluderende plass der elever blir sett for den de er uavhengig av kjønn, identitet, etnisitet, bakgrunn og seksuell legning, og at skolehverdagen skal være mobbefri og ha et inkluderende læremiljø med plass til alle. Psykiske utfordringer er utbredt hos mange elever og kan føre til utenforskap. For Høyre er det viktig at hver enkelt elev ivaretas på en god måte og får den hjelpen og behandlingen de trenger. Ingen elever skal måtte føle på frykt i skolehverdagen. En styrket skolehelsetjeneste og bedre samarbeid mellom hjem og skole er avgjørende for at elever som sliter får bedre oppfølging tidlig.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Intensivere arbeidet for en mobbefri skolehverdag med forebygging og nulltoleranse for diskriminering og trakassering
- Bidra til at skolene har virkemidler som motvirker mobbing, trakassering og bruk av rusmidler, og samarbeide med organisasjoner som f.eks. MOT
- Ha som hovedregel at det er mobberens som skal bytte skole
- Styrke skolehelsetjenesten og de sosiale tilbudene i den videregående skolen, samt tilrettelegge for digitalisert tilgjengelighet
- Satse på en god karriereveiledning og rådgivningstjeneste som også er tilgjengelig på chat og med utvidet åpningstid
- Skape møteplasser mellom rådgivere i grunnskolen og rådgivere i videregående skole

- I samarbeid med kommunene sørge for at det er skolepsykologer på alle videregående skoler i fylket
- Legge til rette for at PP-tjenesten i fylket samarbeider med kommunene
- Sikre god og oppdatert kompetanse innen LHBTIQ-relaterte tema og utfordringer gjennom jevnlig kurs for lærere og ansatte, skolehelsetjenesten og andre førstelinjetjenester som møter unge
- Stimulere til at de videregående skolene ansetter mannlige helsesykepleiere
- Ha større fokus på helsestasjonstjenester for gutter
- Gi alle elever tilbud om en fast helsesykepleiertime hvert år
- At skolehelsetjenesten skal kunne henvise elever direkte til psykolog

3. Samferdsel og fremtidsrettet infrastruktur

God samferdsel på vei, sjø og i luften sikrer bosetning og arbeid. Høyres mål er en effektiv og miljøvennlig samferdsel som får folk og varer trygt og raskt frem.

Troms og Finnmark Høyre vil ha en sterkere satsing på fylkeskommunal infrastruktur som kan øke effektiviteten og konkurransekraften til næringslivet, øke trafikksikkerheten og bedre fremkommeligheten for alle som ferdes i vårt langstrakte fylke. Dette gjør det nødvendig å satse på investeringer i veier, havneanlegg, luftfart og elektroniske kommunikasjonsløsninger.

3.1. Fylkesveier

Fylkesveiene binder sammen distrikt og kommuner og er transportkorridorer inn mot riksveiene. Mange av fylkesveiene er viktige regionale veier av stor betydning for verdiskaping og næringsliv. Vårt fylke har lange avstander og tøffe værforhold, og det krever at vi har trygge forbindelser. Veier må være dimensjonert for den transporten som skal frem, inkludert tunneler og broer. Flere av fylkesveiene er viktige transportåre fra områder med stor verdiskaping som skal transporteres ut i markedet. Det er derfor nødvendig å ha et «kyst til marked» fokus når prioriteringer av tiltak på fylkesveiene skal gjøres.

Gjennom de siste års økte bevilgninger fra regjering og storting har Troms og Finnmark vært budsjettvinnere og hatt betydelig mer penger til drift og vedlikehold av veinettet. Dette er en satsing som har kommet befolkningen og næringslivet til gode. For å opprettholde fremdriften kreves det at fremtidig budsjett også har en offensiv satsing på samferdsel.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Være en pådriver for fortsatt økte bevilgninger til fylkesveier
- Oppruste og tilpasse veier og annen infrastruktur slik at folk og gods kommer trygt og effektivt fram
- Prioritere fylkesveier som har stor næringsmessig betydning for å bringe produkter eller råvarer fra kyst til marked og prioritere vedlikehold av eksisterende veier
- Oppgradere flere grusveier til fast dekke
- At ny Ullsfjordsforbindelse og ny Kvaløyaforbindelse via Håkøya iverksettes
- Forlenge E75 som kystriksvei for Finnmark fra Vardø til Sørøya
- Arbeide for at fylkesveiene fra Buktamoen til Gisundbrua omklassifiseres til riksvei

- Arbeide for oppgradering av viktige næringsveier med stor godsmengde
- Utrede planlegging av kystriksvei Harstad-Tromsø.
- Jobbe for at Øksfjord-Hasvik-sambandet overføres riksvegnettet
- Jobbe for at Langslett - Skjervøy overføres til riksveinettet.
- Jobbe for at strekningene E45 «kløfta» og Rv94 Hammerfest fortsatt blir helhetlig prioritert og sett i sammenheng i NTP, for sikring av videre vekst innen blant annet fiskeri og olje og gass i regionen

3.2. Trafikksikkerhet

Bedre veier, tryggere biler og bedre holdninger har redusert antall trafikkulykker betydelig. Satsingen på trafikksikkerhet skal videreføres. Samarbeid med kommuner er viktig. Mange barn har sin skolevei langs en fylkesvei. For å sikre tryggest mulig skolevei mener Høyre at utbygging av gang- og sykkelveier, og andre mindre tiltak som kan gjøre trafikkbildet mer oversiktlig, må prioriteres. Nullvisjonen for antall drepte i trafikken skal ligge fast og legger et stort ansvar på veieier i alle ledd fra planlegging til drift av fylkesveier.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Øke utbyggingen av gang- og sykkelstier i samarbeid med kommunene med særskilt fokus på skoleveier
- Stimulere til at alle kommuner blir «Trafikksikker kommune»
- Utvikle nye «sykkel – by» prosjekter i regionen
- I samarbeid med fylkeskommunen, kommuner og Statens vegvesen arbeide for at veilys prioriteres langs fylkesveier i distriktene

3.3. Havner og farleder

Sjøtransporten har stor betydning i vårt transportsystem. Troms og Finnmark har en lang og utfordrende kyst for de mange sjøfarende. Gode farleder, navigasjons-infrastruktur, sjøkart og lostjenesten spiller en viktig rolle. Fiskerikaier er viktige for næringslivet langs kysten, og gjennom regionreformen har fylkeskommunen fått et større ansvar for å ivareta disse. Det er viktig med helhetlige planer for sjø- og veitransport slik at infrastrukturen henger sammen fra kyst til marked.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- At fylkeskommunen skal legge til rette for en forskutteringsordning av fiskerihavner
- Legge til rette for økt gods- og passasjertrafikk til sjøs
- At fylkeskommunen må bidra aktivt innenfor utbygging av kaier og øvrig infrastruktur i samarbeid med kommunene
- Prioritere havner samtidig med utbygging og oppgradering av veinettet

3.4. Ras- og skredsikring

Å bo og ferdes i ras- og skredutsatte områder er en stor belastning, og legger begrensninger på befolkningens livsførsel.

Ras og skred utgjør en reell risiko for liv og helse. Stengte veier fører til økonomiske tap for næringslivet. Ny teknologi gir nye muligheter for å varsle og forhindre ras.

Det er viktig at fylkeskommunen tar i bruk både tradisjonelle og nye metoder for å forebygge, detektere og varsle ras. Geologiske undersøkelser og oppdaterte arealplaner er forhold som må inngå i det forebyggende arbeidet.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Prioritere sikring av rasutsatte veistrekninger
- Ta i bruk ny teknologi for varsling og sikring mot ras

3.5. Luftfart

I Troms og Finnmark er fly eneste effektive transportmiddel for mange reiser. For at vår region skal være påkoblet resten av landet og verden, er det også av stor betydning at stamflyplassene gis mulighet for utbygging og modernisering for videre utvikling og vekst.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Opprettholde en desentralisert flyplasstruktur
- Jobbe for at utvidelse av Langnes lufthavn og andre flyknutepunkt blir prioritert
- Jobbe for å senke billettprisene på kortbanenettet
- Arbeide for snuplass og forlengelse av Banak lufthavn og andre egnede lufthavner for flyfrakt og eksport av sjømat
- Jobbe for at det bygges ny lufthavn i Hammerfest og utvidelse av Vadsø lufthavn, som har tilstrekkelig kapasitet til å håndtere forventet vekst samt utvikle flytilbudet på disse stedene

3.6. Kollektivtransport

Høyre vil øke andelen reisende som velger kollektivtransport. Busser, ferger og hurtigbåter er et viktig bidrag for å redusere belastningene på miljøet og veiene. Det gir særlig elever, barn og andre utsatte grupper frihet til å ferdes trygt i Troms og Finnmark.

For at kollektivtransport skal være et reelt alternativ må koordineringen mellom ulike tilbud, samt enkle løsninger for billetter prioriteres.

Fergesambandene i fylket skal sikre at personer kan pendle til og fra arbeid på en sikker og regelmessig måte. Samtidig skal også fergeruter og materiell tilpasses næringslivets behov for å få varer ut i markedene på en kostnads- og tidsmessig effektiv måte.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- At kollektivtilbudet er tilpasset skoleelever, pendlere og annen yrkestrafikk
- At kollektivtransporten skal være universelt utformet
- Fortsatt ha anbuds konkurranse om leveranser av tjenester innenfor kollektivtransport
- Styrke fergetilbudet i fylket ved blant annet hyppigere og mer tilpassede avganger
- At fiskerinæringen som leverer ferske råvarer til markedet og pendlere skal prioriteres innenfor gods på fergetransport
- Vurdere fergeavløsningsmidler for å bygge flere fastlandsforbindelser
- Tilrettelegge for nullutslippsteknologi
- I fremtidige anbud prioritere kvalitet, ved at leverandører må tilfredsstillte strenge krav til miljøutslipp, sikkerhet og regelmessighet

- At «trygt hjem for en 50-lapp» utvides slik at ungdom kan komme seg trygt hjem
- Videreutvikle ungdomsrabatten slik at ungdom gis muligheten til å reise mer med kollektivtransport i fylket til lav pris
- Fastsette studentrabatt på fylkeskommunal transport
- Jobbe for rabatterte billetter etter modell for idrettspriser når lag og foreninger med ungdom reiser på aktiviteter
- Sikre gode overgangsmuligheter mellom buss og båt
- Opprette en egen rabatt for elever på kollektivtransport
- Legge til rette for et felles billettsystem i Troms og Finnmark
- Jobbe for at kollektivtilbudet i midtre Hålogaland forbedres. Dette gjelder spesielt tilbudet mellom Harstad-Narvik-Lofoten/Vesterålen

3.7. Jernbane

For å avlaste veinettet er jernbane et fremtidsrettet alternativ også for Troms og Finnmark. Den store økningen i eksport og import av varer medfører et økt behov for trafiksikre og miljøvennlige transportløsninger.

Jernbane vil øke trafiksikkerheten, avlaste veiinfrastrukturen, øke muligheten for pendling mellom distrikt og tettsteder og gi grunnlag for ny næring. Flere mulige alternativer for jernbane i Troms og Finnmark er under utredning. Dette gjelder for eksempel bane fra Fauske til Tromsø eller Narvik til Tromsø, med sidespor mot Harstad regionen og arktisk jernbane fra Finland til Kirkenes eller Skibotn.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Jobbe for utbygging av jernbane i Troms og Finnmark
- Jobbe for dobbeltspor på Ofotbanen

3.8. Planlegging – forvaltning – drift og utvikling

Fylkeskommunen har dyktige medarbeidere som planlegger og forvalter fylkeskommunal infrastruktur. Høyre mener at det i noen tilfeller også er hensiktsmessig og la private slippe til i dette arbeidet gjennom offentlig – privat samarbeid (OPS). Etter innføringen av OPS har vi fått hurtigere utbygging og mer vei for pengene. Anbud benyttes allerede i dag på mange tjenesteområder. Ferje-, buss-, og hurtigbåtruter betjenes av private kollektivselskaper. For Høyre er det viktig å inkludere fagmiljøer både i privat og offentlig sektor slik at oppgavene løses på beste måte.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Skape regional utvikling gjennom nye fylkeskommunale oppgaver og satsing på samferdsel
- Ha mer offentlig privat samarbeid (OPS) slik at det blir mer og raskere utbygging og vedlikehold av vei
- Se til kommunenes prioriteringer når prosjekter skal igangsettes

3.9. Digital infrastruktur

Digital infrastruktur forenkler hverdagen for alle, øker næringslivets konkurransekraft og forhindrer digitale klasseskiller. For Troms og Finnmark med store geografiske avstander, øyer, fjorder, vidder, fjell og et arktisk klima er det særdeles viktig at vi kan kommunisere digitalt på et robust nettverk. Det er viktig å se utbyggingen av internett via kabel i husveggen og utbygging av mobilnettverket og fjernsendere i sammenheng, slik at alle kan få tilgang på høyhastighetsbredbånd.

Troms og Finnmark Høyre mener det er viktig at flere fiberforbindelser til utlandet etableres fra nord. Det er et stort næringspotensial i utbygging av fiberkabler som knytter oss sammen transatlantisk og mot Østen.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- At markedsbaserte løsninger skal ligge til grunn for den videre utbygging av digital infrastruktur
- At det offentlige skal bidra med finansering der markedet ikke strekker til
- Ha større utbygging av bredbånd
- At mobilnettet utbygges videre
- At nødnettet er fungerende og stabilt i alle deler av fylket
- Tilrettelegge for utvikling av fiberoptiske kabler inn og ut av fylket

4. Vekst, innovasjon og jobbskaping

Trygge arbeidsplasser er en forutsetning for velferden i samfunnet vårt, og vi må ha et inkluderende arbeidsliv der flere enn i dag deltar. Vi må både trygge arbeidsplassene vi har, og legge til rette for å skape nye. Et godt og innovativt næringsliv er også en god medspiller i miljø- og klimapolitikken.

Troms og Finnmark skal preges av stabilitet, innovasjon og jobbskaping. Høyre vil føre en politikk der målet er å skape verdier og arbeidsplasser gjennom naturressursene og innbyggernes tiltakslust. Fiskeri, havbruk, mineralnæring, reiseliv og olje- og gassindustri er alle eksempler på næringer som gir en industriell og markedsmessig utvikling. Det er kombinasjonen av mennesker, kompetanse, teknologi og naturressurser som skal bidra til videre utvikling i vår landsdel. Forskning og høyere utdanning er en nøkkelfaktor for utvikling, og fylket er blant annet vertskap for UiT Norges arktiske universitet. Det er svært viktig for Troms og Finnmark å satse på økt forskning og utdanning gjennom nasjonale og regionale myndigheter. Dette vil bidra til å trygge de etablerte arbeidsplassene, og skape nye. Innovasjon og utvikling skal skje på en miljømessig, sosial og økonomisk bærekraftig måte.

4.1. Vekstnæringer i Troms og Finnmark

Sjømat er en av de viktigste næringene våre, og utgjør en stor andel av vareeksporten fra vår region. Denne næringen vil være sentral også i fremtiden. Det samme gjelder energisektoren. Det forventes store investeringer innen olje og gass i vår region de kommende årene. I tillegg vil det satses på fornybar energi.

Bygg- og anleggsbransjen er en av de største næringene i Troms og Finnmark. Bransjen består i

stor grad av lokalt eide bedrifter. En av de aller viktigste oppgavene innenfor næringen er å sikre større rekruttering av fagarbeidere og ingeniører til bransjen.

Reiselivsnæringen i Troms og Finnmark vokser dobbelt så fort som i resten av landet og det er spesielt opplevelsesturismen som øker. Det er forventet at næringen skal bli dobbelt så stor innen 2030. Dette krever politisk tilrettelegging for å sikre bransjen helhetlige løsninger for utvikling av det stedlige reiselivstilbudet.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Støtte opp om EØS-avtalen for å sikre internasjonal handel for eksportfylket Troms og Finnmark
- Bidra til et fortsatt godt samarbeid med Russland
- Styrke Troms og Finnmark sin posisjon som sjømatfylke for å bidra til lokal og nasjonal verdiskapning, og med det sikre og videreutvikle lokale og regionale kystsamfunn
- Tilrettelegge for videreutvikling av oppdrettsnæringa
- Prioritere arbeidet med kystsonoplanlegging og sette av tilstrekkelig med arealer for sjømatproduksjon i fjordene, kystnært og lengre til havs
- At Havbruksfondet videreutvikles slik at fylker og kommuner som setter av areal til havbruksanlegg får forutsigbare inntekter
- Arbeide for å forenkle havbruksforvaltningen
- Øke midlene til kartlegging og forskning av fiskeriressursene og øke forskningsinnsatsen på sel og hvals påvirkning på kystnære fiskebestander for å kunne øke beskatningen
- Arbeide for en god forvaltning av våre fiskerier slik at vi kan sikre langsiktig høy og bærekraftig beskatning av ressursene, og at det er attraktivt å nyttiggjøre de ulike fiskeriene som Norge råder over
- Sikre den kystnære flåten gode rammevilkår da denne fangster mest miljøvennlig og bidrar til størst aktivitet i kystsamfunnene
- At fisk fanget på norske kvoter skal tilbys norsk fiskeindustri, fangstes miljøvennlig og bidra til aktivitet i kystsamfunnene
- Fremfor ressursrenteskatt sikre at næringen utvikles og at fisk fanget på norske kvoter bidrar til industriell aktivitet og bearbeiding i Norge
- Jobbe for en struktur i fiskeflåten som tar hensyn til fiskeindustrien i Troms og Finnmark, og vurdere fleksibiliteten i deltakerloven, slik at også industrien kan ha deleierskap i flåtestrukturen for å sikre tilgang til forutsigbarhet for strategisk råstoff
- At fiskeindustrien får moderne og industrielle rammevilkår som sikrer lønnsomhet, noe som er en forutsetning for økt aktivitet, produktutvikling og foredling. Det er viktig at industripolitikken utformes med et tydelig verdikjedeperspektiv, og ambisjonen bør være færre detaljreguleringer
- Vil jobbe for videreføring av ferskfiskordningen for å sikre industrien i Troms og Finnmark ferske råvarer utover høsten
- Fremme reguleringer i kongekrabbefisket som sikrer at fiskeriet utøves av heltidsfiskerne
- At kongekrabben fortsatt må forvaltes som en langsiktig ressurs øst for Nordkapp og at samme forvaltningsregime innføres i hele Finnmark. Det må innføres tiltak for å stoppe ulovlig omsetning av kongekrabbe

- Vil arbeide for en markedsorientert og innovativ fiskeindustri, som bidrar til større verdiskaping basert på de marine ressursene. Dette innebærer at industrien må ha forutsigbar råstofftilgang av høy kvalitet
- Sikre at Troms og Finnmark er attraktivt for investeringer i en globalt konkurranseutsatt næring slik at vekst og utvikling skjer i Norge
- Styrke markedsføringen av Nord-Norge som verdens flotteste reisemål, blant annet gjennom fortsatt finansiering av NordNorsk Reiseliv AS
- Sikre tilrettelegging av parkering, skilting og toalettforhold for turister ved attraktive destinasjoner
- At reiselivsnæringa sine behov må vektlegges ved utlysning av anbud for buss- og fergearter m.m., inkl. at det i anbudsprossessene må stilles krav til at drifts- og vedlikeholdsmateriell er tilpasset lokale værforhold
- At kompetansen som ligger innenfor petroleumsnæringen ivaretas også i fremtiden
- Arbeide for en konsekvensutredning av områdene Nordland VI og VII, samt Troms II. En åpning av disse områdene forutsetter regionale ringvirkninger og styrket oljevernberedskapen i hele Nord-Norge
- Arbeide for at det etableres en nordnorsk avdeling av petroleumstilsynet i Harstad
- Stimulere til lokal matvareproduksjon og småskala tilleggsnæringer i landbruket
- Tilrettelegge for løypetraséer og bruk av nordnorsk natur for nærings- og opplevelsaktiviteter, ikke bare rekreasjon
- Jobbe for forutsigbare sommerfergeforbindelser med god kapasitet og helårs forbindelser for å sikre bedre tilgjengelige reisemål og slik at reiselivsnæringen kan innarbeide transport via fergene i sin markedsføring
- Troms og Finnmark Høyre vil være pådrivere for at reisemålsutviklingsprosessene/fylkets reiselivsstrategi gjennomføres i samarbeid med reiselivsbedriftene, handelsnæringen, grunneiere, kommunene og andre aktører
- Legge til rette for gruveindustri og mineralutvinning som sikrer lokal verdiskaping og lokale ringvirkninger
- Etablere nasjonalt kompetansesenter for snøforskning og fjellovervåkning i Nord-Troms

4.2. Innovasjon og utvikling i nye og etablerte næringer

Troms og Finnmark har gode forutsetninger for å lykkes med innovasjon og verdiskaping. Vår region er rik på ressurser og her finnes mange sterke kunnskaps- teknologi-, innovasjonsmiljø og innovative bedrifter. For å være konkurransedyktige i fremtiden må vi beholde og utvikle kompetanse, og være en attraktiv region for lokalisering for de som ønsker å skape verdier. Høyre vil legge til rette for samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og næringsliv på alle nivå.

Høyre vil føre en politikk som støtter opp om etablert næringsvirksomhet, og som legger til rette for nyskaping og gründervirksomhet. Næringslivet, utdanningstilbud og forskningsmiljøer må ha et tett samarbeid med hverandre. Gjennom etablering av samarbeidsmiljø i form av klynger utvikles gode ideer til lønnsomme nettverk. Teknologi, digitalisering og godt utviklet infrastruktur er en forutsetning for at bedrifter i vårt nordligste fylke skal lykkes. Høyre vil legge til rette for at næringslivet i vår region styrkes gjennom kunnskapsdeling, økt internasjonalisering, tilgang på kapital og økt konkurransekraft.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Jobbe for at det etableres klynger for næringslivet, utdanning- og forskningsmiljøene i nord
- Legge til rette for økt innovasjon og gründervirksomhet
- Bruke offentlige innkjøp strategisk for å skape markeder for nystartede bedrifter
- Tilrettelegge for forskning, utvikling og innovasjon i næringslivet etter forutsigbare rammer og regelverk
- Starte kartlegging av, og i fremtiden utvinne mineraler og metaller i Troms og Finnmark
- Støtte produktutvikling og etablering av nye pakketilbud innen reiselivsnæringen
- Bidra til produktutvikling innafor landbruket
- Sikre muligheten til etter- og videreutdanning for fylkets bønder og andre matprodusenter
- Prioritere støtte til fremtidsrettet utvikling og strukturering av reindriftsnæringen
- Kartlegge og støtte opp om oppstart innen bergverksindustri i Troms og Finnmark
- Styrke de regionale forskningsfondene

4.3. En sterk utviklingsregion

Troms og Finnmark skal være en region som ivaretar sin rolle som tjenesteyter, samfunnsutvikler, myndighetsutøver og demokratisk arena på en god måte for sine innbyggere. Vi lever i et samfunn der spesialisert fagkompetanse vil bli viktig for å løse fremtidens utfordringer, både med tanke på klima- og miljø, arealutvikling og infrastrukturbygging. For å sikre at næringslivet har gode vilkår for vekst vil Troms og Finnmark Høyre sørge for effektive offentlige tjenester, gode rammevilkår og en næringsvennlig infrastruktur. Høyre er opptatt av å lytte til næringene, og vil jobbe for at staten tar beslutninger til gunst for næringslivet i Troms og Finnmark.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Jobbe for utbygging av veier og flyplasser for å sikre vare- og persontransport til markedene
- Sikre god tilgang til næringsarealer
- Arbeide for at det tilrettelegges for nye arealer og nye tillatelser til havbruksnæringen
- Arbeide for utbygging av kaiplass for fiskefartøy i tilknytning til fiskerihavner
- Arbeide for at havner, mottak, oppdrettsanlegg og transportveier skal tilpasses næringens behov
- Arbeide for bedre rutetilbud og lavere flypriser internt i Nord-Norge og på Svalbard
- Arbeide for fortsatt utbygging av bredbånd i hele Troms og Finnmark
- Arbeide for trygge og forutsigbare rammebetingelser for næringslivet
- Ha en fullstendig gjennomgang av eierskapet til fylkeskommunen med sikte på at man reduserer sitt eierskap i næringslivet, der det ikke er spesielle strategiske grunner for eierskapet
- Sikre gode utdanningstilbud tilpasset næringslivets behov
- Bedre samspeillet mellom fylkeskommunen og næringslivet gjennom innovasjon i offentlige anskaffelser
- Jobbe aktivt for å få statlige arbeidsplasser til Troms og Finnmark

- Være en pådriver for utvikling av miljøvennlig teknologi
- Bruke vår rolle i Finnmarkseiendommen til å aktivt legge til rette for bærekraftig næringsutvikling
- Støtte en fiskeripolitikk som sikrer en markedsrettet fangst og produksjonsmønster for å oppnå tryggere arbeidsplasser og høyere verdiskaping
- Arbeide for en samordnet, effektiv og god forvaltning. Regelverket, sektormyndighetene, kommunene og fylkene skal være en ressurs for en optimal videreutvikling av næringen. Forvaltningen skal ikke være kostnadsdrivende eller konkurransevridende

4.4. Integrering gjennom arbeid

For å delta i det norske samfunnet er det viktig å ha en jobb. Den norske velferdsmodellen er bygget på at alle bidrar med ressursene sine til fellesskapet gjennom deltakelse i arbeidslivet. Arbeidsplassen er også et viktig sosialt fellesskap og gir mulighet til å bygge vennskap, videreutvikle språk og bidrar til økt tilhørighet i det norske samfunnet. Det er viktig at nye landsmenn integreres på en god måte, gis norskopplæring og gis anledning til å delta i arbeidslivet.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Etablere et "raskt tilbake"-program for unge uføre
- Støtte sosiale entreprenører som vil bidra til å skape arbeidsplasser til de som har vanskelig for å komme inn på arbeidsmarkedet Støtte opp om bedrifter som tar rollen som ansvarlig samfunnsaktør gjennom ansettelser av innvandrere
- Påvirke for at det skal bli kortere behandlingstid av dokumentasjon av utdanning for innvandrere
- Ha et helhetlig introduksjonsprogram i samhandling med næringslivet
- Stimulere til at flere innvandrere tar utdanning etter videregående skole
- Tilby et introduksjonsprogram i samarbeid med NAV, der hurtigsporet brukes aktivt, og hindrer overgang til trygd og passive ytelser
- Styrke bedrifter som vil ansette innvandrere for arbeidstrening og praktisk språkopplæring

5. Kultur, idrett, friluftsliv og frivillig arbeid

Kultur, idrett, friluftsliv og frivillig arbeid skaper mening for mange i hverdagen med møteplasser mellom mennesker og tilhørighet til lokalsamfunnet.

Troms og Finnmark Høyre mener det er viktig at alle kan delta på fellesarenaer innen kultur, idrett, friluftsliv og i frivillige organisasjoner. Idretten og frivillige organisasjoner er fylkeskommunens viktigste samarbeidspartnere i folkehelsearbeidet, og aktiviteten er viktig for styrking av folkehelse som et forebyggende tiltak. Det å ha aktive lokalsamfunn bidrar til å skape muligheter og bolyst i hele fylket.

5.1. Kultur og mangfold

Troms og Finnmark Høyre ønsker et kulturliv preget av nyskaping og kvalitet der hovedmålet er sterke kulturinstitusjoner, økt mangfold av aktører og god talentutvikling.

Troms og Finnmark er et flerkulturelt fylke. Kunst og kultur forankrer oss i vår felles historie, utfordrer oss og åpner opp for det ukjente. At alle har mulighet til å utvikle og ivareta sin egen kulturbakgrunn er avgjørende for menneskers egenverd. Troms og Finnmark er hovedsete for den kvenske og samiske kulturen samtidig som vi har nye landsmenn med et bredt spekter av kulturmangfold som må integreres på en god måte.

Vi må tilrettelegge for at språk og kultur kan utvikle seg samtidig som samfunnsutviklingen må basere seg på ivaretagelse og videreføring av vår egen kulturarv.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Sikre Ung Kultur Møtes (UKM)
- Ivareta og videreutvikle grenseoverskridende kulturutvikling, i særdeleshet rettet mot ungdom og folk-til-folk samarbeid i Barentsregionen og spesielt mot Russland
- At offentlige anskaffelser av kulturtilbud under anbudsgrensen skal kjøpes lokalt der det er mulig
- Støtte profesjonalisering og internasjonalisering av kunst- og kulturlivet
- Sørge for finansiering av de kunstinstitusjonene som er i vårt fylke
- Sørge for søkbare finansieringsordninger for festivaler og enkelt kunstnere
- Støtte opp om Sametingets arbeid for ivaretagelse og utvikling av det samiske språk Og kultur
- Ivareta og videreutvikle verdifulle lokale og regionale kulturminner

5.2. Idrett, frivillighet og styrking av folkehelsen

Idrett, frivillighet, og fritid skaper mening i hverdagen, møteplasser mellom mennesker og tilhørighet til lokalsamfunnet. Å delta i frivillig aktiviteter har samtidig store folkehelsegevinster for alle lag av folk, fysisk så vel som psykisk. Idretten er Norges største folkebevegelse, og bidrar til god folkehelse, deltagelse og inkludering.

Frivilligheten skaper engasjement og fellesskap lokalt. Den frivillige innsatsen som legges ned av foreldre og ildsjeler i et lokalsamfunn er uunnværlig. Gjennom frivilligheten oppnår vi sosial tillit, inkludering og hverdagsintegrering. Økonomisk situasjon og sosial bakgrunn skal ikke være til hinder for deltagelse og frivillig innsats.

Troms og Finnmark Høyre mener det skal være mulig å drive med både breddeidrett og toppidrett i vårt fylke. Godt folkehelsearbeid og samarbeid i fylket er effektiv forebygging av fremtidige helseplager.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Støtte og bygge opp under det frivillige arbeidet og sikre gode rammevilkår for idretten
- Styrke arbeidet for attraktive og moderne fleridrettsanlegg i fylket
- Sikre gode tilrettelagte områder for idrett og friluftsliv i all arealplanlegging
- At fylket skal markere seg som attraktiv for store og små idrettsarrangement

- Legge til rette for at flere kan være mer fysisk aktive i hverdagen
- Sikre at alle barn og unge får mulighet til å delta i fritidsaktiviteter og på sosiale og faglige arenaer
- Støtte prosjekter idrettslag og andre frivillige organisasjoner setter i gang for å inkludere flere innvandrerdommer med i idrett og andre fritidsaktiviteter
- At frivillig arbeid og initiativ skal belønnes med støtte til investering og videreutvikling av aktiviteter innen kultur og idrett
- Tilrettelegge for trygge og sikre sykkel- og gangstier
- Bidra til fortsatt finansiering av Arctic Race of Norway og Finnmarksløpet
- Arbeide for at Arktisk filharmoni og Hålogaland teater skal bli helhetlig statlig finansiert
- Støtte opp om arbeidet med Narviks søknad om VM i alpint i Nord-Norge i 2027
- Sørge for sterk ungdomssatsning i nord gjennom Ungdommens Fylkesråd i Troms og Finnmark

5.3. Friluftsliv for gode naturopplevelser

Friluftsliv er viktig for mange i Troms og Finnmark. Vårt fantastiske naturmangfold og mulighetene for allsidige naturopplevelser er en stor verdi for god livskvalitet. Troms og Finnmark Høyre mener at tilrettelegging for ferdsel og ivaretagelse av naturen må sees i sammenheng, og vi ønsker å legge til rette for at alle interessegrupper skal kunne ferdes i vår natur.

Bruk av hytter er for mange en god tradisjon. Det gir en bedre livskvalitet, gir rekreasjon og bedre folkehelse. Vinterstid kan tilgjengeligheten til mange hytter og hyttefelt bedres ved å etablere scootertraséer. Troms og Finnmark Høyre mener det må være mulig å finne gode løsninger mellom kommuner og fylkeskommunen for å tilrettelegge for nyttetransport uavhengig av avstand.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Støtte oppmerking og opparbeidelse av turstier i Troms og Finnmark
- Være pådriver for at alle skal ha muligheter til å benytte seg av naturen
- Samarbeide med friluftsråd og andre organisasjoner for å gjøre friluftslivet lettere tilgjengelig
- Jobbe for at det etableres HC-parkeringsplasser ved aktuelle utfartssteder
- Etablere tilskuddsordninger for frivillige organisasjoner og idrettslag som tilrettelegger for økt friluftaktivitet og bedre folkehelse
- Støtte tiltak for etablering av utmarksparkering i tilknytning til populære fjell- og turområder
- Arbeide for at rekreasjonskjøring med snøscooter blir definert innenfor begrepet friluftsliv i lovens forstand
- Videreføre FEFO slik det fungerer i dag, og arbeide for å sikre lokal forvaltning i Finnmark-delen av fylket
- Jobbe for at fjelloven innføres i gamle Troms for å styrke selvstyret og forvaltningen av utmark
- Legge til rette for enklere tilgang for Troms og Finnmarks befolkning til friluftsliv, høsting, jakt og fiske, gjennom vårt eierskap i FEFO og forvaltning av fjelloven
- Legge til rette for scooterkjøring i oppmerkede løyper, både for rekreasjon og for reindriftsutøvere

- Arbeide videre for at kommuner kan gi dispensasjoner i forskriften for motorferdsel til slik avstandskravet på 2,5 km og begrensninger i antall turer
- Jobbe for at kommuner kan etablere scooterløyper for rekreasjon og tilgang til hytter innenfor gjeldende regelverk
- At det utarbeides en veileder som presiserer regelverket ved etablering av rekreasjonsløyper, slik at dette håndheves i tråd med intensjonen i Stortingets vedtak
- Bidra til at veiledningen ovenfor kommunene ivaretar at etablert løypenett får en forenklet reguleringsprosess
- Jobbe for at eksisterende løypenett ikke må utredes på nytt, da de tidligere har blitt godkjent av statlige myndigheter

6. Klima, miljø og bærekraft

Klima- og miljøutfordringene krever internasjonal, nasjonal og lokal innsats. Bedre ressursutnyttelse kan gi store gevinster for miljøet, økonomien og samfunnet.

Troms og Finnmark Høyre mener at fremtidig vekst skal være lønnsom og bærekraftig. Det betyr at vi må legge til rette for lavere klimautslipp, grønn vekst og en mer effektiv bruk av ressursene. Troms og Finnmark Høyre skal være en pådriver for en mer bærekraftig og grønn omstilling i regionen.

Grønn vekst betyr at de naturgitte ressursene og muligheten vi har i regionen må tas i bruk. Det gir oss muligheter til å utvikle ny teknologi og skape nye jobber. Troms og Finnmark Høyre vil bruke innbyggerne og næringslivet i miljøets tjeneste. Det skal lønne seg å vise ansvar og være miljøvennlig.

Klima- og miljøutfordringene er globale og må løses gjennom samarbeid både på tvers av regioner og landegrenser. Troms og Finnmark Høyre mener det er viktig at kommuner og fylker tar et regionalt ansvar for å fremme en bærekraftig og grønn utvikling. Gjennom innkjøpsmakt og regelverk skal fylket bidra til å fremme utvikling av miljøvennlig teknologi og miljøvennlige løsninger. Vi må forandre for å bevare.

6.1. Grønn omstilling

Grønn omstilling handler om å frikoble vekst og utvikling fra skadelige utslipp og andre negative konsekvenser for klimaet og miljøet. Troms og Finnmark Høyres klima- og miljøløsninger skal være fremtidsrettet, markeds- og teknologibaserte. Vår politikk skal være kunnskaps- og faktabasert. Og våre prioriteringer og ressursbruk skal oppleves som reelle og effektive for å nå målet om reduserte utslipp og en mer bærekraftig vekst.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Kartlegge og hente inspirasjon fra tiltak andre fylker har satt i verk og som gir størst mulig klima- og miljøeffekt
- Ta initiativ til å styrke arbeidet på tvers av fylkene for å redusere klimautslipp, og kartlegge mulighetene for samarbeid for å fremme felles fornybare løsninger

- Arbeide for at reiselivet og andre næringer har en utvikling som bidrar til mindre skadelige utslipp og dermed økt bærekraft
- Prioritere arbeidet med utviklingen av gode miljøløsninger for fylkeskommunen
- Stimulere til økt prioritering av miljømerking
- At fylkeskommunen skal prioritere samarbeidspartnere og leverandører som er miljømerket, eller på andre måter kan dokumentere et sterkt miljøengasjement
- Styrke innkjøpskompetansen i fylkeskommunen, og sikre at miljø- og klimahensyn blir ivaretatt
- Redusere matsvinn i fylkeskommunale tjenester (kantiner og videregående skole)
- Stimulere til effektiv fôr-utnyttelse i oppdrettsnæringen
- At fylkeskommunen skal sikre gode returordninger for ulike typer avfall
- At fylkeskommunen skal stimulere egen virksomhet til mindre bruk av papir
- Sikre at nye bygg tilfredsstiller miljø- og klimakrav
- Stille krav til, å innføre tiltak som bidrar til miljøvennlig by- og stedsutvikling i fylket
- Bidra til stimuleringsordninger, som styrker samarbeidet mellom akademia, næringsliv og offentlig sektor, for å utvikle ny teknologi
- Lage målrettede klima- og energiplaner i samarbeid med akademia, privat næringsliv og offentlig sektor
- Stimulere til at flere ungdomsbedrifter satser på å utvikle grønn teknologi
- Gi frivillige organisasjoner gratis hansker og søppelsekker med formål om å holde naturen tom for søppel
- At alle nye fylkeskommunale bygg skal hovedsakelig bygges som plusshus
- Utvide 420kv kraftlinja Balsfjord-Skaidi til Hammerfest, med hensyn på elektrifisering av snøhvit-LNG-anlegget for å bidra til betydelige kutt av nasjonale Co2-utslipp
- Være positiv til utbygging av nye vindkraftanlegg i regionen, så fremst det gir lokale ringvirkninger og lokalt eierskap

6.2. Transportsektoren

Fremtidig vekst og utvikling må bidra til at vi nærmer oss et lavutslippssamfunn. Markedet for klima- og miljøvennlige løsninger innen sol- og vindenergi, elektrifiserte ferger og busser er i sterk vekst. En stor del av busser og ferger benytter seg i dag av fossil energi. Bruk av fossil energi er en viktig årsak til de miljøutfordringene vi opplever i dag.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Arbeide for å innføre lav- og nullutslippsteknologi for ferger, busser og annen fylkeskommunal transport
- Stille krav om lav- og nullutslippsløsninger når kollektivtransport og andre transporttjenester settes ut på anbud
- At kollektivtransporten i de mest befolkningstette områdene skal være utslippsfri innen 2030
- Prioritere gang-, sykkelveier og andre miljøvennlige alternativ så raskt ny teknologi gjør det mulig
- Legge til rette for sykkelparkeringer på skoler og andre serviceinstitusjoner
- Innføre landstrøm til cruiseskip og annen skipsfart i de mest trafikkerte havnene
- Innføre lav- eller nullutslippstandard i fylkeskommunen ved kjøp av nye tjenestebiler

- Sørge for at det blir etablert flere ladestasjoner for elbiler

6.3. Plast & Marin forsøpling

Plastavfall i naturen og verdenshavene er et raskt voksende problem. Høyre ønsker en mer bærekraftig og langsiktig politikk for håndtering av plastavfall.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- At Troms og Finnmark skal ha en lederrolle innen forskning, bekjempelse, oppsamling og håndtering av marint avfall
- Oppfordre til at all unødvendig bruk av plast og plastemballasje reduseres
- Sikre gode returordninger for plast og plastemballasje, og legge til rette for at plast kan resirkuleres
- Stimulere og legge til rette for rydding av strender og andre naturområder
- Engasjere skoler, institusjoner og befolkningen generelt til å delta i rydding av søppel i naturen
- Gjøre det gratis for fiskebåter å levere innsamlet marint avfall til havner.
- Arbeide for at fremtidig vekst i de maritime næringene, er basert på en teknologi som ivaretar de ytre omgivelsene
- Arbeide for å få til et nasjonalt pilotprosjekt for å finne ut om det finnes mikroplast i drikkevann og fiskevann i Troms og Finnmark

6.4. Naturmangfold & Rovdyrproblematikk

Troms og Finnmark Høyre vil ta vare på naturmangfoldet. Vi mener det best kan skje i en kombinasjon av frivillig vern og en bærekraftig bruk. Naturmangfoldet og mulighetene for å ta det i bruk til rekreasjon, jakt og fiske er viktig for bolyst, trivsel og vekst. Det må stilles krav til at de som benytter naturen også har et ansvar for å ivareta den for fremtidig bruk. Ved forurensning og slitasje må forurenser og de som har påført naturen skade risikere å betale der det kan påvises uaktsom bruk.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Arbeide for å fortsatt sikre fri ferdsel og allemannsretten i norsk natur
- Legge til rette for jakt, fangst og høsting av fremmedartlistede arter
- Ha et rovdyrbestandsnivå som ikke truer beitedyr, reindriften og annen utmarksnæring
- I samarbeid med FEFO, og andre friluftinteresserte, legge til rette for økt bruk av utmark
- Arbeide for å ta vare på og sikre verdifullt kulturlandskap
- Arbeide for å sikre lokal forvaltning i Finnmark og deler av Troms gjennom et tett samarbeid med FEFO. I de områdene der FEFO ikke forvalter grunnen vil det søkes samarbeid med andre lokale forvaltere

7. Helse

Høyre vil ha et velferdssystem som gir hjelp når du trenger det. Vi vil skape pasientens helsetjeneste og fortsette arbeidet med å redusere helsekøer og ventetider.

Troms og Finnmark Høyre vil bekjempe sosiale forskjeller gjennom et bedre utdannelsessystem

og gi mer målrettet hjelp til dem som trenger det mest. Velferdssystemet må gi mennesker en ny sjanse, og ikke stenge dem ute fra arbeidsmarkedet.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Støtte opp om et felles helseforetak i den nye regionen

7.1. Folkehelse

De største folkehelseutfordringene i Troms og Finnmark er inaktivitet og ensomhet. Fylket har større forekomst av overvekt, fedme, muskel- og skjelettlidelser, hjerte- og karsykdommer, diabetes 2, kreft og psykiske lidelser enn resten av landet. Inaktivitet er en økt risiko for tidlig død. Fysisk aktivitet forebygger og reduserer risiko for å utvikle livsstilssykdommer.

Folkehelsearbeid handler om å redusere risiko for sykdom og om å fremme livskvalitet og trivsel. Deltakelse i sosiale fellesskap gir tilhørighet og opplevelse av mestring. Fysisk aktivitet fremmer helse, bedrer humøret, gir energi, og reduserer stress. Fysisk aktivitet kan forebygge enkelte psykiske plager.

Den fantastiske naturen vi har gir unike muligheter for et aktivt friluftsliv. Tilretteleggingstiltak i samarbeid med friluftsråd eller frivillige lag og foreninger, kan bidra til at enkeltmennesker får gode tilbud til aktiviteter i nærområdet. Dette bidrar til å fremme gode vaner, liv og helse.

Merking og opparbeiding av turstier er gode eksempel på folkehelseiltak, og gir både små og store mulighet til å komme seg ut på tur. En gapahuk eller en grillbu langs stien kan være et fint mål for en barnehagetur eller en liten pause i hverdagen. Mennesker har ulike funksjonsevner og det er viktig for Høyre at flere tiltak skal være universelt utformet.

Tiltak for å fremme fysisk aktivitet og forebygge ensomhet i hele befolkningen er en viktig del av folkehelsepolitikken.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Sikre godt tilrettelagte områder for idrett og friluftsliv i all arealplanlegging
- Være en støttespiller til frivillige organisasjoner for sikring, drift og tilrettelegging av friluftsområder
- Bygge ut bedre og sikrere sykkel- og gangstiforbindelser, både for å tilrettelegge bedre for sykkel- og gangtransport til og fra jobb, og for rekreasjon og mosjon
- Jobbe for utbygging av flere idretts- og flerbruksanlegg
- Spesielt støtte opp om regionale anlegg som flere kommuner samarbeider om
- Ha en felles innsats for å forebygge ensomhet
- Støtte tiltak for å skape gode mat- og måltidsvaner i skolen
- Gjøre det enklere å velge helsevennlig
- Legge til rette for aktive friluftsråd
- Prioriterer å etablere frisklivsentraler i kommunene for å fremme forebyggende helsearbeid
- Sikre bruene i fylket mot selvmord ved utsprang fra stor høyde, gjennom en risikoanalyse og tiltaksplan som danner grunnlag for rekkefølge, tiltak og gjennomføring
- At familiene skal få tilbake bestemmelsesrett i foreldrepermisjonsfordelingen
- Bygge ut flere lavterskeltilbud for psykisk syke, rusmisbrukere, utviklingshemmede, funksjonshemmede og eldre
- Opprette et prøveprosjekt der kvinner mellom 69-75 år skal tilbys mammografi

7.2. Tannhelse

Tannhelsen har de siste tiårene blitt bedre. Færre barn har hull i tennene og flere voksne beholder sine egne tenner livet ut. Det er forskjeller i tannhelsen til befolkningen ut fra økonomi, geografi og om man tilhører en utsatt gruppe. Troms og Finnmark kommer dessverre dårlig ut på flere av disse statistikkene. Troms og Finnmark har i dag tannhelseklinikker i alle kommuner, men det er en utfordring å rekruttere nok kvalifisert personell. Kompetansen som er bygget opp rundt TkNN, miljøet rundt Universitetssykehuset i Nord-Norge og UiT – Norges Arktiske Universitet er særdeles viktige resurser. Høyre vil støtte opp rundt det viktige forsknings- og utdanningsarbeidet som foregår innenfor disse fagmiljøene.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Fortsatt ha en desentralisert tannhelsetjeneste med nærhet til brukerne
- Arbeide for å integrere tannhelsetjenesten med den øvrige helsetjenesten, og den må organiseres og finansieres på lik linje med de andre helsetjenestene
- Styrke samarbeidet med de private tannhelseklinikkene i fylket
- Styrke den individuelle kompetansen på de lokale klinikkene
- Jobbe for at lokale klinikker har tilstrekkelig kompetanse, slik at pasienter skal kunne gjennomføre nødvendig behandling uten for mye reising

8. Beredskap, sikkerhet og forsvar

For Høyre er det viktig at vi har et politi som sikrer trygghet i hverdagen, et beredskapssystem i fylket som trykker innbyggerne og at Norge har et sterkt forsvar med stor tilstedeværelse og aktivitet i nord.

8.1. Suverenitetshevdelse

Med den økte aktiviteten i og utenfor Nord-Norge er det viktig at samfunnskritiske interesser blir ivaretatt på en betryggende måte. Troms og Finnmark Høyre mener at forsvarets tydelige tilstedeværelse og suverenitetshevdelse styrker og sikrer regionen, og skaper økt trygghet for befolkningen.

Troms og Finnmark Høyre mener det er nødvendig at Kystvakten og marinen har stor tilstedeværelse utenfor kysten av Nord-Norge og i nordområdene. Det er viktig at fartøyene i fredstid blir godt kjent i farvannet. Økt tilstedeværelse i nordområdene gir økt beredskap og styrker norsk suverenitetshevdelse. Tilstedeværelse og tilgjengelighet bidrar til en styrking av søk- og redningstjenesten og bekjempelse av miljøkriminalitet. På samme måte må overvåkingsflyene og satellittovervåkingen av havområdene og luftrommet i nord opprettholdes og styrkes.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Jobbe for at Forsvaret forsetter med å øke antall seilingsdøgn og flytimer utenfor kysten av Nord-Norge, for å øke beredskapen og styrke suverenitetshevdelsen i nordområdene

8.2. Styrking av redningstjenesten

Troms og Finnmark Høyre mener at hele fylket må sikres med helikopterkapasitet for søk og redning. I dag har vi kun to redningsbaser langs kysten av Nord-Norge. De er plassert i Bodø og i Banak. Begge redningsbaser driftes av luftforsvaret. Redningsbasene har ikke et dekningsområde som sikrer en tilstedeværelse med redning til havs og til land i hele fylket. Gapet mellom Bodø og Banak ivaretas i dag av Forsvarets helikopterskvadronen på Bardufoss. Helikoptrene som benyttes er ikke tilpasset søk og redning til havs.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Styrke søk- og redningstjenesten ved at det etableres en militær redningsbase mellom Bodø og Banak for å dekke behovet til hele fylket

8.3. Sikkerhet og næringsliv

Politidistriktene har politi- og påtalemyndighet for norsk økonomisk sone utenfor hele Nord-Norge og Svalbard. Dette gjelder også olje og gassinstallasjonene. Troms og Finnmark Høyre mener at det bør vurderes å etablere politihelikopter i nord, blant annet for å sikre næringsaktører og offentlig virksomhet.

Den økte transporten ut av fylket, både innenfor petroleum, bergverk, fiskeri og økte skipstrafikk tilsier at overvåkning av havområdene må prioriteres. Tilstedeværelse og overvåking vil sikre at risikoen for ulykker, miljøkriminalitet og -skader kan avdekkes og begrenses så effektivt og tidlig som mulig.

Norges Brannskole innehar en unik fagkompetanse innen brann- og redning, oljevern og generell samfunnssikkerhet. Skolen ligger lokalisert i Fjelldal, nær Ramsund Orlogsstasjon. Både politiet, HV og forsvarrets spesialstyrker bruker dette området til øving og trening. En kombinasjon av dagens bruk av områdene, med sterke fagmiljø innen beredskap og sikkerhet, legger godt til rette for å videreutvikle miljøene til et treningssenter for beredskapsaktivitet.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Arbeide for å styrke oljevernberedskapen
- Jobbe for at det etableres politihelikopter i Troms og Finnmark
- Støtte opp om Norges Brannskole i Fjelldal
- Bidra til å utvikle et treningssenter for beredskapsaktivitet for Nord-Norge i området tilknyttet Norges Brannskole og Ramsund

8.4. Forsvaret

Høyre mener det er viktig at Hærens tyngdepunkt forblir i nord og at Troms og Finnmark fortsatt skal være et sterkt forsvarsfylke med regional, nasjonal og internasjonal betydning. NATO og andre allierte styrker øver og trener mer i nord og det er viktig at Troms og Finnmark tilrettelegger for samtrening og samhandling. Landmakten i Troms og Finnmark må ses under ett, og oppbygging et sted må ikke gå ut over den totale kampkraften som Brigadestrukturen representerer. En omgjøring av 2. bataljonen på Skjold til mobiliseringsbataljon gjør at Brigade Nord mister en av sine nåværende tre kampenheter, og vil kunne gi en utilsiktet svekkelse av nasjonal kampkraft. Det er også viktig at Hæren har dedikert helikopterstøtte i nord med

kapasitet til taktiske forflytninger. Investering i nye stridsvogner er nødvendig for å komplementere systemer som en troverdig landstridsevne krever.

Forsvarsfylket Troms og Finnmark med solide fagmilitære miljø må videreutvikles i tråd med endret trusselbilde og Forsvarets behov. Infrastrukturen, kapasitetene og den kompetansen som Forsvaret har bygget opp i Troms og Finnmark utgjør mye av fundamentet for det norske forsvaret og fylkeskommunen må fortsette å være en god samarbeidspartner for trygging av Norge.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Jobbe for at forsvarsbevilgningene gradvis økes opp til 2 % av BNP
- Støtte opp om et sterkt forsvar i nord og videreutvikle totalforsvarskonseptet
- Bidra til at Hærens tyngdepunkt forblir i nord
- Bidra til at landmakten gjennom både heimevern og hær videreutvikles og styrkes
- At oppbygging av landmakten i nord må prioriteres på en slik måte at nye kapasiteter etableres i Finnmark, samtidig som en opprettholder dagens manøverbataljoner i Troms
- Jobbe for at anskaffelse av nye stridsvogner prioriteres
- Jobbe videre for dedikert helikopterstøtte til Hæren i nord med helikopterbase på Bardufoss
- Sikre og videreutvikle Forsvarets kapasiteter og tilstedeværelse i Nord-Norge
- Etablere et fylkeskommunalt forsvarspolitisk forum med politisk forankring som samhandler med forsvarskommunene i nord for å videreutvikle det samfunnsmessige og næringsmessige potensialet som ligger i et utviklet sivil-militært samarbeid
- Arbeide for at forsvarets og sivilsamfunnets satsninger og oppbygging av aktivitet med droner skjer i fylket, der Bardufoss og Elvenes er naturlige kraftsenter

8.5. Kriminalforebyggende arbeid og trygge lokalsamfunn

Det viktigste forebyggende arbeidet starter med barn og unge. Gode skoler og varierte fritidstilbud er viktige forutsetninger for inkluderende lokalsamfunn og gode og trygge oppvekstvilkår. Høyre vil ha et synlig og tilstedeværende politi som samarbeider godt med lokalsamfunn, frivillige organisasjoner, idrettslag, skoler, kommune og kriminalomsorg. Høyre vil bekjempe åpne rusmiljøer, og vil ha nulltoleranse mot salg av illegale rusmidler i områder der barn og unge ferdes.

Vi må styrke det kriminalitetsforebyggende arbeidet i fylket og arbeidet med å forebygge radikaliserings og ekstremisme blant ungdommen må prioriteres. Vi må lære av andre som har fått i gang viktig arbeid på dette området, slik at evnen til å oppdage unge i faresonen blir større, og muligheten til å sette inn nødvendige tiltak i tide forbedres.

Effektiv og synlig politiberedskap i fylket der politiet har god lokalkunnskap, lokal tilstedeværelse, og god kompetanse er viktig for befolkningens trygghet og politiets evne til å løse sine oppgaver.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Jobbe for et tilgjengelig politi med god tilstedeværelse lokalt og med tilgjengelighet på nett, kombinert med sterkere fagmiljøer i politidistriktene

- Videreutvikle politirådene og styrke det lokale forebyggende arbeidet
- Intensivere innsats mot vold i nære relasjoner gjennom krisesentrene og andre kompetansemiljøer
- Styrke arbeidet med å bekjempe overgrep mot barn
- Videreutvikle målrettede tiltak for lokalt arbeid mot radikaliserings- og voldelig ekstremisme
- Påvirke bruken av konfliktråd, ungdomsstraff og oppfølgingsteam for unge lovbrøyttere i mindre alvorlige saker
- Styrke tverrfaglig samarbeid mellom politi, helse-, oppvekst- og kulturfunksjoner i fylket

8.6. Samarbeid

For å sikre god beredskap, sikkerhet og trygge oppvekstmiljø trengs det samarbeid på tvers av alle fagetater som jobber med disse spørsmålene. Høyre mener at det er viktig at det er felles situasjonsforståelse, og at tiltak settes i gang umiddelbart ved at beredskapsmyndighetene er godt koordinert. Samtidig er vi opptatt av at vi har et godt samarbeid med våre naboland, spesielt Russland.

Troms og Finnmark Høyre vil:

- Forbedre samarbeidet mellom Forsvaret, politiet og sivile myndigheter
- Videreutvikle totalforsvarskonseptet for gjensidig sivil-militær støtte i fredstid, krise og konflikt
- Styrke håndtering av naturkatastrofer ved bruk av sivilforsvaret og frivillige organisasjoner
- Sikre samarbeid mellom beredskapsmyndigheter og humanitære og samfunnsnyttige organisasjoner som ivaretar beredskaps- og redningsfunksjoner i samfunnet
- Forbedre situasjonsforståelse og evne til krisehåndtering
- Styrke forsyningssikkerheten i fylket
- Følge opp punktsikring av kritisk infrastruktur
- Bidra til fortsatt godt «Folk til folk» samarbeid mellom fylket og Russland gjennom blant annet Barentssekretariatet.
- Jobbe for å styrke RITS (redningsinnsats til sjøs) beredskapen og treningen i Troms og Finnmark.
- Sørge for en god medisinsk krigsberedskap i samarbeid med Forsvaret